

fragemus. Quemadmodum ergo de naci, quæ in anchoris est, recte dicimus, quod jam in terra sit, adhuc tamen fluctuat, sed in terra quodammodo educta est contra ventos, & tempestates: si contra tentationes huius peregrinationis nostræ, spes nostra fundata in illa civitate Jerusalem facit nos non corripi in saxa. Videas qua ratione Martyres per spem, quam defixam habent in æternæ beatitudine, ibidem commemorari, & non tam in mari Iudei mundi, quam in cælorum portu pacatissimo esse, jam jam æternæ supernæ civitatis gaudiis perfrui, lætos & alacres hymnos cantantes? Recte igitur S. Chrysostomus. *Per spem in calo sumus.*

S. Chrys.

Sapi. 3. i.

Martyrum anima in dextra Dei beatantur inter tormenta.

Pro. 3. 16.

Bonus latro in paradiso, & in manu Dei. *Luc. 23.43. S. Nyss.*

Martyres in Dei manu ut in paradiso.

plena est: quasi spes ipsa eos collocet in Dei manu dextera, tanquam in cælesti paradyso, ut plena ibi manu æternis perfruantur bonos, id est. Diximus supra c. 12. Enos idem sonare, spes, translatum quod latinè homo, & homo quidem afflictus, ærumnosus, certè morti addictus; imò Philoni esse spes: quia (ut ait facer Textus Gene. 4. 26. *Iste cœpit invocare nomen Domini, vel, uti LXX. vertunt, hic speravit invocare nomen Domini Dei.* De illo affirmat S. Ambrosius lib. de Isaac, & anima c. 1. fusse translatum (in paradisum videlicet) adhuc inter ærumnas suas, afflictiones, & vexationes, quas pro vera religione subiit: Non vis. S. Ambr.

*Enos, id est. spes, translatum quod latinè homo, & homo quidem afflictus, ærumnosus, certè morti addictus; imò Philoni esse spes: quia (ut ait facer Textus Gene. 4. 26. *Iste cœpit invocare nomen Domini, vel, uti LXX. vertunt, hic speravit invocare nomen Domini Dei.* De illo affirmat S. Ambrosius lib. de Isaac, & anima c. 1. fusse translatum (in paradisum videlicet) adhuc inter ærumnas suas, afflictiones, & vexationes, quas pro vera religione subiit: Non vis. S. Ambr.*

Gen. 4. 26.

detur itaque homo esse, nisi is, qui in Deum sperat, qui autem sperat in Deum, non degere in terris, sed quasi translatus adhuc Deo, manifesta viri interpretatione significatur. Certum esse debet, Enos mortuum fuisse, cum id perspicue habeatur Gene. 5. 11. Similiter indubitatum est, non Enos, sed Henoch fuisse propriæ translatum, vel in paradisum, vel in quavis alium amanum locum, ubi adhuc vivus perstet. Gene. 5. 25. ad Hebreæ. 11. 5. Hæc negari ab Ambrosio, credibile non est: Quia igitur ratione, cum mortuus fuerit Enos, de illo affirmat in paradisum fuisse translatum? Sane (ni me fallo) quia existimavit, eam inesse spei vim, ut si ærumnis, & laboribus associetur, homines valeat, adhuc dum superstites sunt, & pro Deo divexantur, in paradisum transferre cælestem, ubi Deo adhærentes beatè ac feliciter degant.

803 Denique, ea est spei Christianæ potentia inter martyrii apparatus, & cruciamenta versantis præexcelsa sua generositate; ut Martyribus in laborum certamine positis coronam gloriæ perfectissimam donet, & præmium futura beatitudine non inferius, quasi jam cum felicibus in cælo triumphantibus decertarent, & veluti illis non impares coronâ illâ vitâ donarentur. Fallor, si hinc non spectavit Apostolus, & Martyr Paulus, cum 2. Timo. ad Timo. scribens Epis. 2. c. 4. 6. in illa 4. 6. verba prorupit: Ego jam delibor, & tempus resolutionis mea instat; bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiae, quam reddit mihi Dominus in die illa iustus judex. Extra omnem mihi dubitationem est loqui Paulum de ærumnis, & laboribus, tormentis, & doloribus, quos subierat in fidei causa, & de illis, quos in suo jam proximo martyrio subiturus erat; quos appellat libationem, seu mælationem in die illa suæ immolationis perficiendam, ut explicat Tertulli. lib. adversus Gnosticos cap. 14. Sed rogo, quid est quod Martyr Paulus adhuc prælians, & in certamine laborum positus autem; In reliquo reposita est mihi corona justitiae? Numquid ante absolutum martyrii certamen triumphator erat coronâ gloriæ donatus? Ita planè: nam spes in Deo fixa inter ærumnas, & tormenta jam illi coronam vitæ, & triumphatoris donabat; imò & uti jam coronato triumphatori in cælis, applaudefebat. Quam interpretationem satis ostendit S. Anselmus ad illa Pauli verba, ita egregie: Non re plenissima, sed spes firmissima hoc dicit, & quod futurum esse præsumpsit, tanquam factum fuerit judicavit. Sane per spem firmissimam inter sui certaminis labores

Martyres cælesti corona donati inter tormenta adhuc superfites.

802 Cui interpretationi lux major conciliatur ex his, quæ scitè excogitavit S. Nyssenus Orat. 1. de Christi Resurrectione. Ubi queritur, qua ratione è Cruce Jesus ad Latronem dixerit: Hodie mecum eris in paradiſo; cùm deinde proclamat ad Patrem: In manus tuas commendō spiritum meum? Numquid eodem tempore utroque futurus erat? Respondet: Sublimis Isaías id, quod his de rebus quæritur, tibi explicabit. Dicit enim ille, ante faciem Dei de Jerusalem, quæ suprà est, quam non aliam præter paradisum esse credimus: in manibus meis pñxi muros tuos. Si igitur in manibus Patris circumscripta est Jerusalem quæ paradisus est, clarum est, quod qui in paradisum pervenit in Paternis prouersus manibus versatur, in quibus divina civitas circumscripta est. Non absimili modo Martyrum animæ, cum ipsorum corpora divariantur, existere dicuntur in Dei manibus, quatenus in illas, uti in paradisum introductæ abundè fruuntur beatæ, & æternæ gloriæ deliciis. Planè hoc in illis efficit una spesi virtus ærumnis comitata. Idcirco postquam Salomon dixit, eorum animas in Dei manu versari, subtextit: Spes illorum immortalitate

S. Ansel.

plura tormenta subeunt, eo major ei illorum spes; major autem spes inter eis ciens, ad maiorem erigit gloriæ coronam. Nisi mavis adsciri in Martyribus omnes reliquorum Sanctorum coronas gloriæ.

DE

M A R T Y R U M

Charitate separatum.

804 Contemplare iterum atque iterum, quæso, Heroinam illam Martiamque fæminam, per quam designari Christianam Ecclesiæ in suis præfertim Martyribus divexatam, supra effeci lib. 3. parte 1. c. 1. & c. 4. Doctores enim parturientis, quos subibat, putat Eusebius Gallicanorum Episcopus Homi. in Domini. 3. post Pascha, esse Martyrum cruciamenta pro augendo fidelium numero: rufum vero Draconem, a quo vehementer oppugnatur mulier, ait esse Tyrannos; rufum autem appellari, Propter sanguinem Martyrum, quem fundere non cessat. Illud vero aquarum flumen, ex Draconis ore evomitum adversus fæminam, argutè putat nostrar Alcasar portendisse ingentem Neronis persecutionem in Christianam Ecclesiæ. Certè, ut vides, Martiæ illâ fæminâ præsignabantur fideles adhuc in certamine martyrii versantes, & diversimodè à Tyrannis oppugnati. Jam ergo ad hæc, disquirro: cur mulieri divexatae, & adhuc prælianti duæ alæ tribuuntur aquile magna. v. 14. Quid vero est, quod omnia cæli luminaria avolent è superioris sedibus, ut pugnantem fæminam quoquoversum ambiant? Mulier amita sole, & luna sub pedibus ejus, & in capite ejus corona stellarum duodecim. Respondeo, peropportune id factum, & non absque arcana significatione, quam noviter perscrutor. Etenim reor, aquilinis aliis benè magnis bellissimè figurari spem erectissimam, & firmissimam SS. Martyrum: spem enim, quasi perpeti ac celeri volatu aquilæ magnæ, ad Deum erigebantur, cum pro Christo acerba queaque patiebantur. Quod satatis evincitur verbis Isaïæ c. 40. 31, quæ latè superius c. 11. expendimus: Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem, assumem penas sicut aquilæ, &c. Rursus opinor, fulgentissima illa cæli luminaria fæminam circumdantia, ejusque verticem coronantia, eo spectare, ut ob oculos proponant æternæ gloriæ coronam, luces, & fulgores, quibus adhuc in certamine positi Martyres fruuntur, & condecorantur per spem Theologicam inter ipsos labores, & cruciatus in Deo fixam. Quod probo ex Pauli verbis 1. ad Corin. 15. 41. ubi agens de corporum resurrectione, & dispari gloria corona in cælo donanda singulis Beatis juxta singulorum merita; hoc ita declaravit: Alia claritas solis, alia claritas lunæ; & alia claritas stellarum: sic & resurrectio mortuorum. Ubi Ambrosius: Sicut sol & luna, & stelle cum sint unius quidem naturæ, diverse tamen claritatis sunt: ita homines cum sint unius quidem generis, merito tamen dissimiles erunt in gloria. Cùm hæc ita habeant quid vetat afferere, fulgentissimis illis cæli luminaribus, quibus Ecclesia in suis Martyribus oppugnata condecoratur, portendi certè corundem Martyrum gloriam, & vitæ coronam, ad quam evehuntur per spem erectissimam, inter ærumnas, & tormenta? Cùm vero Ecclesia dispari lumine coruscans depingatur, portendet disparem gloriam, quæ erogatur Martyribus juxta uniuscujusque meritum. Quòd enim

C A P. X V.

Martyrum Charitas fortis ut Mors; imò morte ipsa potentior.

805 A Deft jam sermo de eximio SS. Martyrum æstu, atque ardore ab igne Charitatis, quo sunt correpti velementer. Ast enim vero, quid ad tanti incendii conspectum præloquar ego? Preludio deserviant opportuna Hugonis de S. Victore verba in ingressu ad libellum de laude Charitatis. Nec iras. Hugo de S. Victo.

ci ipsa vestra Charitas mihi debet, si ejus igne jam fortiter ardent (in SS. Martyribus) exiguum verborum meorum flatum tepidus ipse admoveo, non tam ut illa magis ardeat,

quam ut mei ergo se desiderii conamen agnoscat. Legite ergo, atque diligite, & quod propter dilectionem legit, adhuc legite, ut diligatis; totum ex dilectione fit, dilectio mitit, dilectio suscipit, dilectio est quod tribuitur, dilectio quod recompensatur. Ergo ad opus.

Apoc. 12. 1.

Mulier Apo. calypatica Ecclesia in suis Martyribus divexata, Euseb. Galli.

Apoc. 12. 1.

Aquilinis alis spes designata.

Ifai. 40. 31.

Sol, luna, & stelle, beatissima gloria lumen.

1. Cor. 15.

S. Ambr.

Q Uid aliud pra se ferunt illa Canti. Can. 8. 6:

Ubi cor tuum, ut signaculum super brachium tuum, quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio. Prædixerat dominus Sponius, Ecclesiam sub Crucis arbore fore concipiendam: modò quidquid haberet acceptum, huic arbori, & ex illa pendenti Christo Jesu referat, sedulò admonet. Referet autem, si Crucifixi Jesu imaginem divinissimam in corde, & brachio, id est, interiori & exteriori jugiter ferat. Quæ est communis Patrum tam Latinorum, quam Graecorum interpretatione apud Gislerium, & Del Rio ibi. Illud hic addiderim, verba scilicet hæc potissimum, imò signatum referenda ad Martyres sanctissimos, qui singulatum Impressa Crucifixi imaginem non tantum interna dilectione, sed externa etiam Christianæ religionis professione, & testificatione crucifixum Jesum in corpore suo circumferentes, ei perfectissimè configurantur per societatem passionis & mortis. Ita sentit S. Petrus Damia. Ser. 49. de S. Cassiano M. pro cuius commendatione præclarè expendit prædicta Canti. verba, & tandem concludit:

Quæ inviolabile, firmumque signaculum B. Martyr Cassianus in pectoris suo posuerat Christianum, qui in tanæ fidei constantia immobilis permanebat. Illudumur plagæ verborum, infliguntur vulnera punctionum, intorquentur irrisiorum jacula, vincula manibus innectuntur. Inter hos procellarum saevientium turbines, inter has denique crebescientium grandium tempestates, stat firma columna Dei, prorsus immobilis. Tam altè illi, reliquaque Martyribus erat impressa Crucifixi imago per igneam